

Öka friheten för alla svenska skolor

Sedan mer än tio år tillbaka har elever och föräldrar haft stora möjligheter att själv välja skola. De har kunnat välja mellan olika kommunala skolor och de har kunnat välja en friskola. Omkring var tionde elev går nu i en friskola.

Aldrig förr har så många föräldrar uttryckt att de vill ha rätt att välja mellan skolor och olika skolhuvudmän. Detta gäller oavsett om föräldrarna har barn i kommunala eller fristående skolor. Föräldrarnas synpunkter kan inte misstolkas. Den ökade valfriheten har kommit för att stanna. Samtidigt har angreppen mot friskolor ökat från t. ex. SSU och landets skolminister. Och Göran Persson har hotfullt antytt att friskolor kan bli en viktig valfråga.

Nyligen strandade förhandlingarna om en ny skollag, då Miljöpartiet inte ville böja sig för Socialdemokraternas förslag till inskränkningar i skolornas – och föräldrarnas – valfrihet.

Det är inte ökad frihet som är ett hot mot de svenska skolorna. Det är minskad frihet, som är det största hotet mot skolornas utveckling.

Jag har hela tiden ansett och anser fortfarande att en ny skollag borde ge alla skolor oavsett huvudman stor frihet att välja på vilka vägar de vill nå de nationella målen för skolan. Även de kommunala skolorna borde i framtiden ges den möjlighet som de fristående skolorna har idag. Vad vi har förstått ville regeringen göra stora avsteg från den ursprungliga skollagskommitténs förslag och det hade alla skolor i landet förlorat på.

Förslaget till ny skollag hade redan varit ute på remiss och remissinstanserna hade sagt sitt, när regeringen i höstas aviserade att det skulle ske en ny remissrunda innan en proposition skulle läggas. Redan då anade vi från friskolornas horisont att det skulle handla om begränsningar som skulle drabba friskolorna i första hand. Dessutom såg vi en risk att få en ny skollag som var både ett hastverk och som skulle sakna en bred politisk förankring. En skollag är alldeles för viktig för att schabblas bort.

Jag anser att politikerna bör vara öppna för de goda exempel som finns på pedagogisk utveckling och hur verksamheterna sköts på de fristående skolorna. Då skulle även de kommunala skolorna kunna ta del av dessa möjligheter till utveckling och förnyelse.

För de fria skolorna har det handlat om att lagstiftningen ska rikta sig till huvudmannen, att skolorna ska få ha egna ämnen, egna kursplaner och läroplaner inom ramen för den svenska skolans värdegrund. Men det handlar också om att skolorna överhuvudtaget ska få kallas för fristående. Till och med detta har regeringen velat förhindra. Friskolorna har tydligen uppfattats som ett hot, trots att de ändå bara omfattar en tämligen begränsad – men framgångsrik – del av eleverna i landet.

Den senaste totalöversynen av skollagen skedde 1985. Det är alltså 20 år sedan. Det är hög tid att förnya skollagen och att då beakta de goda resultat på friskolorna har haft för elevernas inflytande, trivsel och resultat. De fria skolorna har kommit för att stanna.

Tomas Johansson, ordförande i Friskolornas riksförbund